

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / SENTABR /
9-SON, II-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdulkarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA MUAMMOLI KREDITLARNI BARVAQT ANIQLASHNING SUN'YI INTELLEKTGA ASOSLANGAN MENEJMENT MODELINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	14
Alovuddin Jamolov	
YASHIL TRANSPORT: BARQAROR RIVOJLANISH UCHUN IMKONIYAT VA ISTIQBOLLAR.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAMARQAND VILOYATIDA MAHALLIY BUDJETLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	25
Uzakova Kamola Bexzodovna	
O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI	31
Xolmurodova Moxichehra Dilmurodovna	
THE IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM AN ARDL BOUNDS TESTING APPROACH (2000–2024)	36
Ortikov Olloberdi Muzaffar o'g'li	
Rajabova Malika	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI	44
Rustamova Dildora Jamshid qizi	
THIS STUDY EXAMINES BEIJING'S EXPERIENCE IN PROMOTING CROSS-BORDER E-COMMERCE IN TASHKENT FROM THE PERSPECTIVE OF REGIONAL COOPERATION	50
Wang Jiahao	
DORI VOSITALARIGA OID AXBOROTLARNI BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTLARIDA AKS ETTIRISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	58
Yodgorov Xushvakt Mansurovich	
AGROSANOAT MAJMUINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA JAMLANMA DARAJA VA KANALLARARO TAKRORLANISHNI O'LCHASH METODIKASI: «YASHIL» YO'NALISHLAR MISOLIDA	63
Xudaynazarov Bekzod Akramovich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА АКТИВОВ И СТАБИЛЬНОСТИ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	69
Баймуратова Зина Акилбековна	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYAVIY MUHITNI YANADA RIVOJLANTIRISH VA INFLYATSIYANING SALBIY OQIBATLARINI KAMAYTIRISH YO'NALISHLARI	75
Niyozov Asad Qosimovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA UNI BAHOLASHNING ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLARI	80
Afenov Nursultan Nugmatillayevich	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMPETITIVE ADVANTAGE IN HIGHER EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	86
Boynazarova Iroda Mahmud qizi	
GREEN BONDS IN UZBEKISTAN: OPPORTUNITIES, INSTITUTIONAL DEVELOPMENT AND BARRIERS TO SUSTAINABLE FINANCE	92
Umarova Zulaykho Tursunovna	
YASHIL INVESTITSIYALARNI JALB QILISH ORQALI BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI	97
Teshayev Zafarbek Zokirovich	

RAHBARLIK LAVOZIMLARIDA XOTIN-QIZLAR ULUSHI VA MAVJUD STROTEPLAR TAHLILI	103
Abduraxmonova Feruzabonu Abduraxmon qizi	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMPETITIVE ADVANTAGE IN HIGHER EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.....	109
Boynazarova Iroda Mahmud qizi	
KATTA HAJMLI IQTISODIY MA'LUMOTLAR (BIG DATA) SHAROITIDA EKONOMETRIK BAHOLASH USULLARINING NAZARIY TRANSFORMATSIYASI.....	115
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
EFFECTIVE MECHANISMS FOR MANAGING ORGANIZATIONAL ECONOMIC SUSTAINABILITY IN THE PROCESS OF JOB OPTIMIZATION.....	121
Odilov Jakhongir Akram ugli	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI BANK KREDITLARI ORQALI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	128
Abdullayev Ahrorjon Akmaljon o'g'li	
ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA PERFORMANCE MARKETINGDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	134
Azizova Roxila Baxodir qizi	
IQTISODIYOT NAZARIYASI: NAZARIY ASOSLARDAN AMALIYOTGACHA BO'LGAN IQTISODIY JARAYONLARNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	139
Xamdamiy Amriddin Xamdamiy o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ И ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....	145
Taravat Abdul Salam	
ПОВЕДЕНЧЕСКИЙ ПОДХОД В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ РАЗВИТИЕМ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ	152
Ikrayeva Nodira Burxon kizi	
STOCK MARKET DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN, 2023–2026: INSTITUTIONAL REFORM, PRIVATIZATION, AND EVIDENCE FROM PRIMARY EXCHANGE MICRODATA.....	159
Alekperova Dilshodakhon	
Toshkentov Kuvonchbek	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI.....	167
Bozorov Ilyos Isomiddinovich	
TIJORAT BANKLARINING KAPITAL BAZASINI MUSTAHKAMLASHDA ZAMONAVIY MOLIVAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	173
Abduraimova Fazilat Hikmatulla qizi	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA YANGI KONSEPTUAL VA USLUBIY YECHIMLAR: SIRKULYAR IQTISODIYOT TAJRIBASI.....	180
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
BANKLARDA RISKLARNI BOSHQARISH, DAROMAD VA NATIJADORLIKNI OSHIRISH	185
Jo'rayev Bekzod Bahodir o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIM MUHITINI TA'MINLASHDA UMUMTA'LIM MAKTABLARI MENEJMENTINI HUDUDIY KLASSTERLASH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH MODEL: TASHKILIY-BOSHQARUV MEKANIZMLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	192
Rajapova Guldona Usman qizi	
FERMER XO'JALIKLARIDA MOLIVAVIY NATIJALARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH: FOYDA SIFATI VA BARQARORLIGINI BAHOLASH YONDASHUVLARI	198
Rashidov Baxadir Yusupovich	
HUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSIALARNING ROLI.....	203
Sapayeva Fazilat Norbayevna	

HUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSİYALARNING ROLI

Sapayeva Fazilat Norbayevna

Osiyo xalqaro universiteti Xorazm filiali

Biznes va boshqaruv kafedrası dotsenti v. b., PhD

fazilatnorbaevna@gmail.com

Abstract: This article examines the role and significance of investment in enhancing regional competitiveness. The study theoretically and empirically analyzes the impact of investment on regional economic growth, production capacity, infrastructure development, and employment levels. Based on statistical data, the relationship between investment activity and competitiveness indicators across the regions of Uzbekistan is assessed.

Keywords: regional competitiveness, investment, investment climate, regional development, economic growth, infrastructure.

Annotatsiya: Mazkur maqolada hududlar raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalarning o'rnı va ahamiyati tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida investitsiyalarning hududiy iqtisodiy o'sish, ishlab chiqarish salohiyati, infratuzilma rivoji hamda bandlik darajasiga ta'siri nazariy va empirik jihatdan tahlil qilingan. O'zbekiston hududlari kesimida investitsiya faolligi va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlik statistik ma'lumotlar asosida baholangan.

Kalit so'zlar: hududiy raqobatbardoshlik, investitsiyalar, investitsiya muhiti, hududiy rivojlanish, iqtisodiy o'sish, infratuzilma.

Аннотация: В данной статье исследованы роль и значение инвестиций в повышении конкурентоспособности регионов. В рамках исследования теоретически и эмпирически проанализировано влияние инвестиций на региональный экономический рост, производственный потенциал, развитие инфраструктуры и уровень занятости. На основе статистических данных оценена взаимосвязь между инвестиционной активностью и показателями конкурентоспособности в разрезе регионов Узбекистана.

Ключевые слова: региональная конкурентоспособность, инвестиции, инвестиционный климат, региональное развитие, экономический рост, инфраструктура.

KIRISH

Globallashuvning jadallashuvi, xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlarining kengayishi hamda mintaqalar o'rtasida raqobatning kuchayishi sharoitida hududlarning raqobatbardoshligini ta'minlash masalasi har bir davlatning uzoq muddatli barqaror rivojlanish strategiyasida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi sharoitda hududlar nafaqat milliy iqtisodiyotning tarkibiy qismi, balki investitsiyalarni jalb etish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda mustaqil raqobat subyekti sifatida ham faoliyat yuritmoqda.

Hududiy raqobatbardoshlik tushunchasi hududning mavjud iqtisodiy resurslaridan oqilona foydalanish, investitsiyalar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, infratuzilmani rivojlantirish, ishlab chiqarish imkoniyatlarini kengaytirish hamda inson kapitalining sifat darajasini oshirish salohiyatini ifodalaydi. Ushbu omillar ichida investitsiyalar alohida o'rin tutib, ular ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, bandlikni oshirish, ilg'or texnologiyalarni joriy etish va hududiy iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarni tezlashtirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar hududlarni har tomonlama rivojlantirish, ularning mavjud iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish hamda mamlakat hududlari o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni bosqichma-bosqich kamaytirishga yo'naltirilgan. Davlat tomonidan qabul qilinayotgan strategik hujjatlar, konsepsiyalar va maqsadli dasturlarda hududiy rivojlanish masalalariga alohida e'tibor qaratilib, investitsiya siyosati hududlar raqobatbardoshligini oshirishning muhim va samarali vositasi sifatida belgilab berilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab jahon miqyosida iqtisodiy integratsiya jarayonlarining jadallashuvi, kapital harakatining erkinlashuvi hamda ishlab chiqarish omillari samaradorligiga qo'yiladigan talablarning kuchayishi natijasida hududlar o'rtasidagi raqobat sezilarli darajada kuchaydi. Ayniqsa, investitsiyalarni jalb

etish va ularni samarali joylashtirish hududlarning iqtisodiy rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omillardan biri sifatida shakllandi.

Hududlar raqobatbardoshligi masalasini nazariy jihatdan yoritishda zamonaviy raqobat nazariyasining asoschilaridan biri bo'lgan M. Porterning ilmiy qarashlari alohida ahamiyatga ega. Uning ta'kidlashicha, raqobatbardoshlikning manbai davlat yoki hududning o'zi emas, balki aynan shu hududda faoliyat yuritayotgan firmalar, ularning investitsion faolligi, innovatsion salohiyati va ishlab chiqarish samaradorligi bilan belgilanadi.

O'zbek iqtisodchi olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham hududlar raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalarning roli keng yoritilgan. M.T. Yaxshiyeva raqobatbardoshlikni iqtisodiy samaradorlik va investitsiya resurslaridan oqilona foydalanish bilan bog'lab izo

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida umumilmiy va maxsus iqtisodiy tadqiqot usullaridan foydalanildi. Xususan, tizimli va mantiqiy tahlil usullari, iqtisodiy-statistik tahlil, taqqoslama tahlil, induksiya va deduksiya usullari qo'llanildi.

Empirik tahlilni amalga oshirishda O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida hududlar kesimida investitsiyalar hajmi, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar, sanoat ishlab chiqarishi hajmi va bandlik ko'rsatkichlari o'rganildi. Tadqiqotda investitsiya faolligi bilan hududiy raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi.

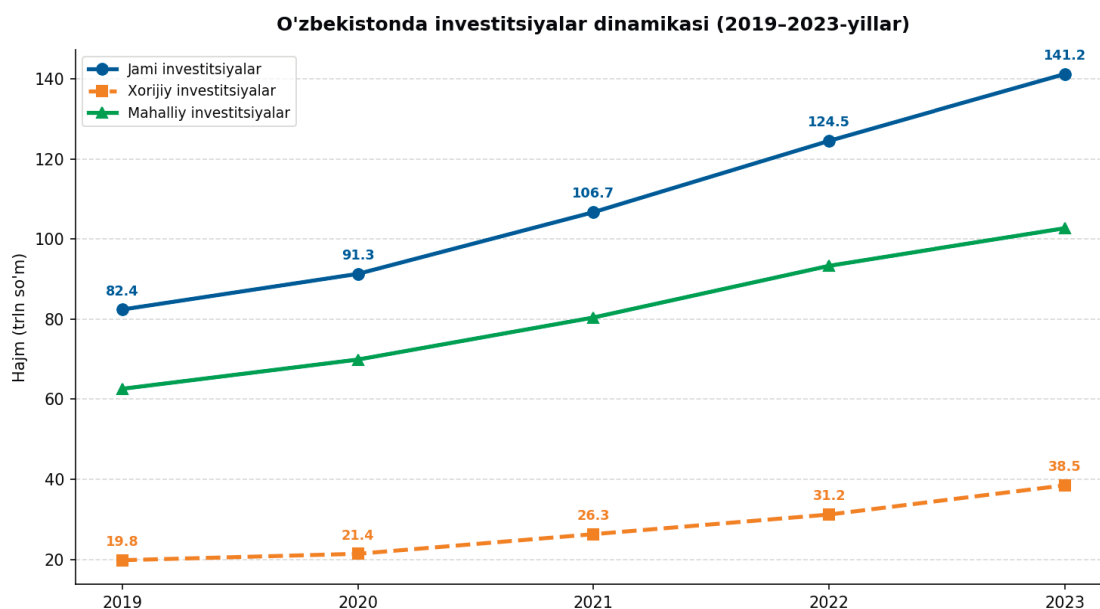
Mazkur maqola matnini tayyorlashda sun'iy intellekt vositalaridan 10 foizgacha foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hududlar raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalarning ta'sirini baholash jarayonida asosiy e'tibor investitsiyalar hajmi, ularning tarkibi va yo'naltirilgan sohalar hamda hududiy iqtisodiy natijalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashga qaratildi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar hududlarning ishlab chiqarish salohiyati, bandlik darajasi va iqtisodiy faolligini oshirish orqali ularning raqobatbardoshligini mustahkamlovchi muhim omil hisoblanadi.

4.1. O'zbekistonda investitsiyalar dinamikasi (2019–2023)

2019–2023-yillar davomida O'zbekistonda asosiy kapitalga yo'naltirilgan jami investitsiyalar hajmi 82,4 trln so'mdan 141,2 trln so'mga oshgan, ya'ni

1-rasm. O'zbekistonda investitsiyalar dinamikasi (2019–2023-yillar), trln so'm

1-rasmdan ko'rinib turibdiki, jami investitsiyalar hajmining o'sishi barqaror xarakter kasb etmoqda. 2020-yildagi o'sish sur'atining sekinlashuvi COVID-19 pandemiyasining ta'siri bilan izohlanadi. 2021-yildan boshlab xorijiy investitsiyalar hajmining sezilarli darajada oshishi iqtisodiy muhitning yaxshilanishi va amalga oshirilayotgan islohotlar samaradorligini ko'rsatmoqda.

4.2. Hududlar kesimida investitsiyalar va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari tahlili

1-jadvalda O'zbekiston hududlari bo'yicha 2023-yilda asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi, xorijiy investitsiyalar, sanoat ishlab chiqarish hajmi, bandlik darajasi va hududiy raqobatbardoshlik indeksi ko'rsatkichlari keltirilgan.

1-jadval. O'zbekiston hududlari bo'yicha investitsiya va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari (2023-yil)

Hudud	Jami inv. (trln so'm)	Xorijiy inv. (trln so'm)	Sanoat ishlab chiqarish (trln so'm)	Band bo'lganlar soni (mln kishi)	Raqobatbardoshlik indeksi (ball)
Toshkent shahri	42.1	38.5	8.7	5.2	8.9
Toshkent viloyati	18.3	15.6	7.2	4.1	7.3
Samarqand viloyati	12.7	10.2	5.4	3.6	6.5
Farg'ona viloyati	10.4	8.7	4.8	3.2	6.1
Buxoro viloyati	9.8	7.4	4.3	2.9	5.7
Qashqadaryo viloyati	8.6	6.8	4.1	2.7	5.4
Andijon viloyati	7.9	6.3	3.8	2.5	5.2
Navoiy viloyati	7.4	5.9	3.5	2.3	4.9
Xorazm viloyati	5.2	4.1	2.6	1.8	4.1
Surxandaryo viloyati	4.8	3.8	2.4	1.6	3.8
Sirdaryo viloyati	4.1	3.2	2.1	1.4	3.5
Namangan viloyati	3.9	3.1	2.0	1.3	3.4
Jizzax viloyati	3.2	2.5	1.7	1.1	3.1
Qoraqalpog'iston Resp.	2.8	2.2	1.5	0.9	2.7

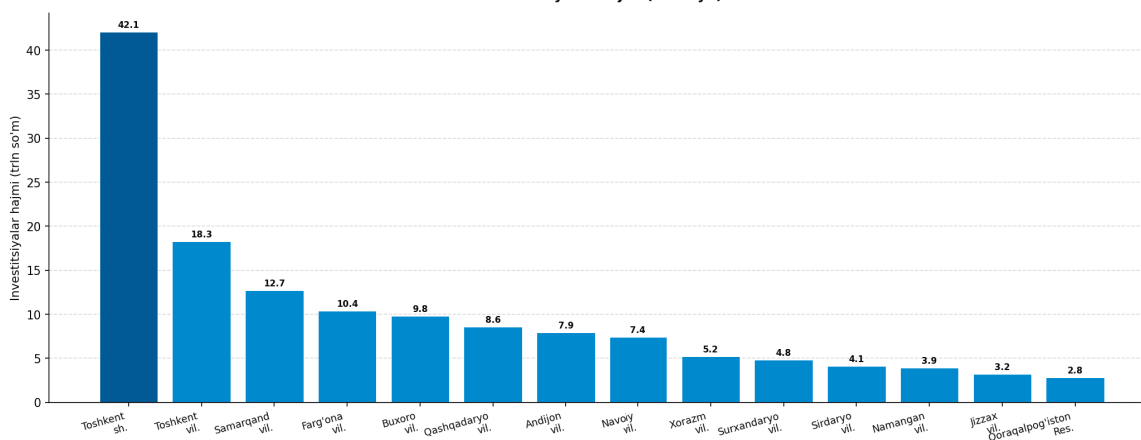
Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

1-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar hajmi bo'yicha Toshkent shahri (42,1 trln so'm) yetakchi o'rinni egallaydi. Shu bilan birga, sanoat infratuzilmasi rivojlangan Buxoro va Navoiy viloyatlarida xorijiy investitsiyalar ulushi nisbatan yuqori bo'lib, bu holat mineral-xomashyo salohiyati va qulay logistika sharoitlari bilan izohlanadi. Raqobatbardoshlik indeksi bo'yicha esa Toshkent shahri (8,9 ball) va Toshkent viloyati (7,3 ball) yetakchi o'rinlarni egallaydi.

4.3. Hududlar bo'yicha investitsiya taqsimotining tahlili

Hududlar bo'yicha investitsiya taqsimotini ko'rsatuvchi 2-rasmda o'n to'rtta hudud qiyosiy baholangan. Ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar geografik jihatdan turlicha taqsimlangan: Toshkent shahri, Toshkent viloyati va Samarqand viloyati birgalikda jami investitsiyalarning taxminan 53 foizini tashkil qiladi.

O'zbekiston hududlari bo'yicha asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi (2023-yil)

2-rasm. O'zbekiston hududlari bo'yicha asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi (2023-yil)

2-rasmdan ko'rinib turibdiki, investitsiyalarning hududiy taqsimotida muayyan tafovutlar mavjud. Xorazm, Surxondaryo, Sirdaryo, Namangan, Jizzax viloyatlari va Qoraqalpog'iston Respublikasida investitsiyalar hajmi boshqa ayrim hududlarga nisbatan pastroq darajada shakllangan. Mazkur holat ushbu hududlarda investitsiya faolligini yanada oshirish va mavjud iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi.

4.4. Investitsiyalar va raqobatbardoshlik o'rtasidagi bog'liqlik

Statistik tahlil natijalari investitsiyalar hajmi va hududiy raqobatbardoshlik indeksi o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsienti 0,87 ga teng ekanligini ko'rsatdi, bu ular o'rtasida kuchli musbat bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi. Biroq ayrim hududlarda investitsiyalar hajmining yuqoriligiga qaramay, raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari o'rtacha darajada shakllangan. Bu esa investitsiyalarni yuqori qo'shilgan qiymat yaratuvchi sohalarga yanada faol yo'naltirish hamda institutsional muhitni izchil takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari rivojlangan, yer va moliyaviy resurslardan foydalanish shaffofligi hamda mahalliy boshqaruv organlari faoliyatining samaradorligi yuqori bo'lgan hududlarda investitsiyalarning iqtisodiy qaytimi nisbatan yuqori ekanligi kuzatilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, hududlar raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalar muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, investitsiyalar nafaqat hududlarning iqtisodiy o'sish sur'atlarini oshirish, balki ishlab chiqarish salohiyatini kengaytirish, infratuzilmani rivojlantirish va bandlik darajasini oshirish kabi ko'plab ijobiy jarayonlarni rag'batlantiradi.

Hududiy investitsiya siyosatini takomillashtirish, investitsiya muhitini yanada qulaylashtirish, innovatsion va yuqori qo'shilgan qiymatga ega loyihalarni rag'batlantirish orqali hududlar raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash mumkin. Investitsiyalarni samarali yo'naltirish hamda hududiy xususiyatlar, infratuzilma va institutsional muhitni hisobga olish hududiy iqtisodiy faollik va barqaror o'sishni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Hududlar raqobatbardoshligini oshirish masalasi investitsiyalarni samarali boshqarish bilan chambarchas bog'liq bo'lib, davlat va xususiy sektor hamkorligining yangi mexanizmlarini rivojlantirish, mintaqaviy strategiyalarni takomillashtirish hamda hududlar rivojini rag'batlantirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirishni taqozo etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. **Investitsiyalar, sanoat va mehnat bozori bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar.** stat.uz rasmiy sayti
2. Porter M. E. *Competitive Advantage of Nations: Creating and Sustaining Superior Performance.* — New York: Free Press, 2011. — 896 p. Google Books bibliografik ma'lumoti
3. Todaro M. P., Smith S. C. *Economic Development.* — 13th ed. — Pearson, 2020. Pearson rasmiy manbasi
4. Dunning J. H. *International Production and the Multinational Enterprise (RLE International Business).* — London: Routledge, 2014. — 439 p. Routledge rasmiy manbasi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
